

Розділ II. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ

«ШКОЛЯРКА З ПЕРЕДМІСТЯ» ОКСАНИ ДУМАНСЬКОЇ: ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ «ШІСТЬ КАПЕЛЮХІВ ДЕ БОНО» ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТВОРУ

Бондар Катерина

Криворізький державний педагогічний університет

Українська сучасна художня проза про дітей і для дітей звертається до тем, які «близькі цій віковій категорії: формування особистості в сучасному світі, процес дорослішання, вплив та роль шкільного соціуму, відносини батьків і дітей. Письменники прагнуть осмислити перехідний етап у становленні особистості, коли відбуваються зміни не тільки у фізичному розвитку, а й соціальній сфері – засвоєння нових норм і правил, формування власних життєвих цінностей, інтересів, зміна самооцінки» [3, с. 38]. Сучасна дослідниця Уляна Баран вважає, що ідейно-художнє навантаження творів для підлітків в Україні повинно бути близьким як дітям, так і дорослим, й обумовлено стрімким інформаційно-технічним процесом, завдяки якому «діти безпосередньо вкинуті в дорослий дискурс життя й потребують відповідей на незрозумілі їм питання. Тому і твори для дітей та юнацтва сьогодні «дорослішають», пропонуючи лише оновлені форми для комунікування на відповідному віковому рівні» [1, с. 10]

Сучасне покоління називають поколінням «Z», для якого характерне кліпове мислення. Для них щоденні «сторіси» в інстаграмі набагато цікавіші, ніж томи класичної літератури. Таке непорозуміння породжує прірву між читачем та шкільною літературою.

Українській сучасній літературі для дітей, на думку письменниці Оксани Думанської, необхідно звернутися до проблем сучасного суспільства: «Книжки потрібні різні, але коли переважає літературна казка і якась, перепрошую,

суцільна чортівня, то виникає враження, що ми намагаємося відтрити дітей від реального життя. Кудись зник такий жанр, як шкільна повість чи роман, у якому письменник, наприклад, оповів би про дітей із особливими потребами, які вчаться краще за інших, чи про конфлікт підлітків-неформалів із залишками радянської педагогіки» [2]. Творча спадщина Оксани Думанської вражає тематичною різноманітністю, особливістю художнього моделювання дійсності. У прозових творах яскраво зображено життя сучасних дітей-підлітків, дорослих. Цікавим для дитячого сприйняття є повість-щоденник Оксани Думанської «Школярка з передмістя». Жанр твору – щоденник – досить відомий у художній літературі, але для сучасних підлітків він дуже близький, адже вони висловлюють свої думки, враження, почуття, реалізуючи себе в дописах у соціальних мережах, блогах.

Зображення життя звичайної дівчини-підлітка у творі «Школярка з передмістя» з усіма його радощами та бідами, з використанням юнацького сленгу на кшталт: украля, дерік, тощо, привертає увагу читача-однолітка та викликає інтерес, з яким він «нишпорить» по сторінках знайомих. З проблемами порозуміння батьків і дітей, кохання і зради, вірності, самотності, стосунків з друзями та однокласниками, сприйняття нового, готовності до змін зіштовхуються більшість сучасних підлітків. Вони занурюються в чужу історію, бачучи там себе, адже в повісті-щоденнику порушено такі проблеми, що будь-який підліток стовідсотково знайде щось собі близьке. Розлучення батьків, мамин закордон, батькова нова сім'я, спочатку злидні, а далі повна забезпеченість, однак наодинці із хворою бабусею. Тут і кохання, непорозуміння з вчителями, реакція навколишніх на юнацький протест. Особлива увага приділяється значенню усвідомлення дівчинкою, що останній рік навчального життя у школі (а саме цей період і висвітлено у тексті) дуже швидкоплинний і тому його потрібно особливо цінувати.

Під час аналізу твору у школі пропонуємо використати метод шести капелюхів де Боно. Клас можна поділити на команди, кожна буде представляти капелюх певного кольору й має, спираючись на певний тип мислення,

дотримуватися відповідного підходу до аналізу поставленого проблемного питання. Наприклад, команда білого капелюха – аналіз фактів, цитування персонажів; **жовтого** – оцінка переваг; **чорного** – оцінка негативного розвитку подій твору, **червоний** – увага до емоційного стану дівчинки-школярки, її бабусі, мами, як родина переживає періоди розлуки; **зелений** – чи можливий інший розвиток подій, уникнення необхідності заробітчанства й умови життя повноцінної родини без сварок і розлучень; **синій** – важливість розгляду усіх точок зору й розуміння безмежних можливостей людини на своїй Батьківщині.

Безперечним фактом є високий пакт довіри школярів до героїв повісті-щоденника. Учні читають про таких самих підлітків як вони, проходять той самий період становлення, самостійно шукаючи ресурс і напрямок до вирішення схожих проблем. Школярі отримують набагато більше досвіду, ніж від «роз'яснень» дорослих. На сьогодні твір у вільному доступі, до того ж в електронному варіанті, що спрощує роботу підлітків власне з текстом. Оксана Думанська дає приклад осучаснення нової української літератури, результатом якого є повернення молоді до читання, бажання пізнання нового, здобуття неоціненного досвіду.

Література

1. Баран У. С. Дитяча та підліткова література: процеси ідеологічної та естетичної канонізації-деканонізації. *Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва «Література. Діти. Час»*. Старобільськ : Вид-во ДЗ «Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка», 2016. Вип. VI. С. 8–16.
2. Думанська О. Бібліотечний рейтинг книжки – найцікавіший. URL: <http://www.barabooka.com.ua/bibliotechnij-rejting-knizhki-najtsikavishij/>
3. Журба С. Психологія підлітка у романі «Кава з кардамоном» Йоанни Ягелло. *Літератури світу: поетика, ментальність і духовність: зб. наук. праць*. Кривий Ріг, 2018. Вип. 11. С. 37–48.